

Zutphen vijftig jaar geleden: 1962 (4)

Theo Hebing

Gezin uit woning gezet

2 oktober 1962 – ‘We weten niet waar we heen moeten’, zegt de heer G.A. Klaassen, tot voor kort woonachtig aan het Vispoortplein. ‘We zullen proberen onderdak te krijgen in het Volkshuis.’ Op het trottoir staat de inboedel van het echtpaar Klaassen, dat het huis moet verlaten omdat de eigenaar er de beschikking over wil hebben voor zichzelf. Het betreft hier een gerechtelijke uitzetting, nasleep van een enige tijd geleden gewezen vonnis van de kantonrechter. Twee verslagen mensen, die 28 jaar in deze buurt hebben gewoond.

Sinds tien jaar is de heer Hietveld uit de Hoven eigenaar van het huis. Hij heeft echter zijn woning aan de Weg naar Voorst verkocht en wil aan het Vispoortplein gaan wonen. Er is een vonnis van de kantonrechter van 18 juli 1961, waarbij de heer Klaassen is aangezegd het huis na een half jaar te verlaten. Anderhalf jaar geleden is volgens de heer Hietveld de huur opgezegd. ‘De heer Hietveld heeft mij een huis aangeboden in het

Het huisraad van het echtpaar Klaassen staat op straat voor hun huis Vispoortplein 9a, dat zij gedwongen zijn te verlaten. (Stedelijk Museum Zutphen, foto Zeylemaker)

Staatsliedenkwartier,’ zo vertelt de heer Klaassen, ‘maar Huisvesting vond dit voor twee personen te groot en dus ging het niet door.’

Volgens de heer Hietveld is Klaassen ook een huis in de Hoven aangeboden (Akkerstraat), dat inwendig geheel is verbouwd. ‘Hij wenste echter niet naar de Hoven te verhuizen. Overigens heeft hij met diverse andere personen kunnen ruilen die de woning in de Akkerstraat wel wilden betrekken. Op deze wijze had hij een huis kunnen krijgen onder meer in de Brugstraat en in de Lange Hofstraat. Dit werd echter niet geaccepteerd met het oog op de ruimte die hij meende nodig te hebben.’

Kantoren op hoek Broederkerkplein

5 oktober 1962 – Het nog steeds braak liggende perceel grond op de hoek van het Broederkerkplein en de Kreynckstraat wordt verkocht. B & W delen de raad mede dat de heer D.J. te Mebel te Warnsveld er het oog op heeft geslagen. Het terrein is groot 440 m²; de grondprijs bedraagt twaalf gulden per vierkante meter.

De heer Te Mebel wil op het terrein, dat bestemd is voor de bouw van woningen, winkels of bedrijven met bovenwoningen, kantoren met bovenwoningen oprichten.

De heer Te Mebel heeft een assurantie-kantoor en een bouwonderneming. Hij laat honderd tot honderdenvijftig woningen per jaar voor de verkoop bouwen. Zijn gedachten gaan uit naar de stichting van een kantoor in Zutphen op de plaats niet ver van het station van de Ned. Spoorwegen en van de Gelderse

Tramwegen. Gezien de oppervlakte van het terrein zou een kantoor voor de heer Te Mebel alleen te groot zijn. Op deze plaats wordt daarom ook een bijkantoor van de architect Piet de Vries uit Doetinchem gevestigd. Er is niet alleen ruimte voor de bouwmaatschappij, maar zeer waarschijnlijk zal er ook een districtskantoor komen van een kredietbank, onder leiding van de heer Te Mebel. De kantoorruimten komen ongeveer 1,20 m boven de straat te liggen. De ingang wordt gemaakt aan de zijde van het Broederenkerkplein.

Minister Beerman bij 25-jarig bestaan: **‘Jeugdgevangenis kwijt zich met toewijding aan haar taak’**

29 oktober 1962 – Ter gelegenheid van het vijftienvintigjarig bestaan van de Bijzondere Gevangenis voor Jonge Mannen te Zutphen heeft de minister van Justitie, mr. A.C.W. Beerman, gewezen op het belang dat de jonge gedetineerde zich al tijdens de tenuitvoerlegging van de straf actief voorbereidt op een verantwoord gebruik van de vrijheid, terwijl hij bij deze zelfwerkzaamheid op deskundige wijze geholpen en geleid dient te worden.

Daarnaast wees de minister erop dat dit besef thans niet beperkt blijft tot de groep van jeugdigen, maar aanvaard is als uitgangspunt voor de benadering van allen die door de rechter tot vrijheidsstraffen zijn veroordeeld.

Soepele regeling

De bewindsman stelde dat voor een verantwoorde penitentiaire behandeling geruime tijd nodig kan zijn, een periode die door een soepele regeling van de voorwaardelijke invrijheidstelling aan de behoefte van de individuele delinquent kan worden aangepast. Gezien echter het feit dat een zeer groot aantal jeugdigen tot vrijheidsstraffen van kortere

De directeur van de Bijzondere Strafgestanstalten voor Jonge Mannen, drs. J.A. Brons, tijdens zijn openingswoord in de Burgerzaal van het stadhuis. (Stedelijk Museum Zutphen, foto Zeylemaker)

duur wordt veroordeeld, ontslaat ons dit niet van de plicht op korte termijn juist aan deze categorie aandacht te schenken. Wij dienen na te gaan op welke wijze en onder welke voorwaarden ook voor deze groep een zodanige inhoud aan de strafteuitlegging kan worden gegeven, dat hierin een positieve bijdrage voor hun latere leven besloten ligt, aldus mr. Beerman. De minister besloot met te zeggen dat de jeugdgevangenis zich reeds gedurende vijftienvintig jaar met deskundigheid en toewijding van haar taak heeft gekweten.

Voorzichtige stap

De directeur-generaal van het Gevangeniswezen, mr. E.A.M. Lamers, noemde de oprichting van de Bijzondere Strafgestanstalten destijds een voorzichtige (hij zou haast zeggen aarzelande) stap voorwaarts, doch zeker niet een grootse aanpak van het probleem der criminele adolescenten. Het ging immers, nog afgezien van de andere beperkingen, slechts om een gering percentage der tot vrijheidsstraf veroordeelden onder hen, namelijk de tot minimaal één jaar veroordeelden. Doch in feite betekende die oprichting een in de wet verankerde, beter gezegd een principiële doorbreking van het cellulaire stelsel.

‘School voor het leven’

Voor vele criminele adolescenten is de jeugd-gevangenis een hulp en steun geweest (om met de eerste directeur te spreken: ‘een school voor het leven’), voor een aantal hunner een beslissende ommekeer op hun levenspad.

De directeur van de jeugdgevangenis, drs. J.A. Brons, wees erop hoe men juist in deze tijd via de pers gedurig wordt geconfronteerd met criminele gedragingen van jeugdigen. Veel van deze criminaliteit geschiedt in groepsverband, hetgeen op zich misschien een indicatie is voor de grote mate van angst, gebrek aan zelfvertrouwen. Normen en waarden zijn deze jeugdigen in hun uitgroei naar volwassenheid onvoldoende bijgebracht. Achter deze gedragingen gaan natuurlijk diepere oorzaken en achtergronden schuil, die in het algemeen van zeer gecompliceerde aard zijn en derhalve ook vragen om een adequate behandeling in de jeugdgevangenis, waarvan er inmiddels drie zijn in Nederland.

Nieuwe Rijksweg pas in 1964

3 november 1962 – In hun voorstellen aan de raad tot het plaatsen van verkeerslichten op het kruispunt bij de Marechausseekazerne en bij de Larebrug delen B & W mede dat – naar aangenomen moet worden – de Rijksweg langs de Koningin Julianalaan binnen afzienbare tijd niet tot stand zal komen. Het betreft hier een nieuwe verbinding – een omlegging om Warnsveld – die in de omgeving van hotel De Kap op de bestaande Rijksweg zal uitmonden.

Wij hebben omtrent deze materie inlichtingen ingewonnen bij de Rijkswaterstaat, waarbij ons is verzekerd dat er op de begroting van Verkeer en Waterstaat voor 1963 geen gelden voor dit project zijn uitgetrokken. Op zijn vroegst zullen de plannen in 1964 tot uitvoering komen, indien tenminste op de begroting voor dat jaar een bedrag

wordt geraamd. De verwezenlijking van de plannen zal twee jaar in beslag nemen, zodat – indien er in 1964 wordt begonnen – het project in 1966 gereed zou kunnen zijn.

Laatste kleinverbruiker omgeschakeld op 220 volt

9 november 1962 – De familie Th. Jurriëns, Coenensparkweg 12, kreeg donderdagmorgen de directie van de NV Gamog op bezoek. De reden hiervoor was dat de heren de laatste omschakeling van elektriciteit – bij de kleinverbruikers – met een voltage van 125 op 220 wilden bijwonen. De familie Jurriëns werd ter gelegenheid van dit feit een stofzuiger aangeboden.

B & W besloten in 1948 de spanning van 125-220 volt geleidelijk op 220-380 volt te brengen. Het totale aantal aansluitingen was in dat jaar 5700, waarvan vierhonderd percelen, o.a. alle in de Hoven, reeds de spanning 220-380 volt hadden.

In de jaren 1949 tot en met 1956 ging de NV Gamog elke nieuwe verbruiker aansluiten op de hogere spanning. Er viel na de oorlog nog zo veel ander werk te doen dat men eerst in alle nieuwe woningen het voltage op 220-380 bracht. Verder werd iedereen die een andere

De directeur van de NV Gamog, de heer L. Ketel, schakelde in de woning van de familie Jurriëns het voltage over van 125 op 220. (Stedelijk Museum Zutphen, foto Zeylemaker)

woning betrok beschouwd als een nieuwe verbruiker. Het grote aantal nieuwe vestigingen en verhuizingen maakte dat eind 1956 2900 percelen min of meer automatisch op de nieuwe spanning waren aangesloten. In 1957 werd het besluit genomen de 2400 percelen die nog de oude spanning hadden, op kosten van het bedrijf over te schakelen.

Indrukwekkende cijfers

De Gamog verwisselde of bouwde om: 47.430 lampen; 2.285 strijkijzers; 2.013 stofzuigers; 5.000 diverse apparaten en 900 motoren. De totale kosten hebben, inclusief de nieuwe elektriciteitsmeters, rond f 360.000 bedragen, of wel f 150 per perceel. Het aantal aansluitingen bedraagt thans 8.300. Zutphen slaat in dit opzicht in de rij der gemeenten beslist een goed figuur. Zo is men in Deventer, Zwolle en Den Haag, om slechts enkele plaatsen te noemen, nog met de omschakeling bezig. In andere grote gemeenten heeft de omschakeling van 125 op 220 volt nog steeds niet plaatsgehad.

Nieuw koelhuis voor 'De Landbouw'

14 november 1962 – De NV Koelhuis 'De Landbouw' is voornemens een nieuw koelhuis te bouwen op de hoek van de Contre Escarpe en de Coenensparkstraat, waartoe op het ogenblik plannen worden uitgewerkt.

Het wordt een modern koelhuis voor vlees. Hieraan bestaat wel behoefte; er zijn bijvoorbeeld dit jaar reeds twee invriesregelingen tot stand gekomen, in het voorjaar een voor varkens- en deze herfst een voor rundvlees. De bouw van het nieuwe koelhuis houdt ook verband met de EEG. De NV heeft reeds enkele koelhuizen aan de Contre Escarpe in gebruik. Het bestaande gebouw aan de Parkstraat blijft zijn huidige bestemming behouden.

Felle brand verwoest speelgoedwinkel

26 november 1962 – Door een felle brand zijn zondagavond de speelgoedwinkel van de heer A. Wierts aan de Nieuwstad en de daarboven gelegen woning volkomen verwoest. Het vele speelgoed in de zaak werd een prooi der vlammen en van de inboedel kon evenmin iets worden gered. De heer Wierts wist het zich in de winkel bevindende geld in veiligheid te brengen, alsmede allerlei waardepapieren, waaronder enkele polissen.

Alvorens de winkel te betreden moesten de brandweerlieden zich van persluchtmaskers voorzien, met het oog op de rookontwikkeling.

De omvang van de schade, ongetwijfeld een groot bedrag, is nog niet bekend. De brand, die ontstaan moet zijn bij de zolder tussen winkel en woonhuis, is waarschijnlijk veroorzaakt door oververhitting van de pijp van een kachel in de winkel. De heer Wierts is wel verzekerd, doch volgens onze inlichtingen niet hoog genoeg.

Eén laaiende vuurzee

De heer en mevr. Wierts bevonden zich op het tijdstip dat de brand uitbrak niet in de woning. Zij waren als gasten op een bruiloftsfeest in *De Uitrusting* te Eefde. De schoonmoeder van de heer Wierts was thuis en zij ontdekte, toen zij omstreeks half tien koffie wilde

Vanaf de Metz-ladder werd de brand met twee spuiten bestreden. (Stedelijk Museum Zutphen, foto's Zeylemaker)

zetten in de keuken, rook bij de zolder, tussen winkel en woonhuis. Zij begaf zich naar de overburen, waarna de brandweer werd gealarmeerd. Deze gaf groot alarm en rukte uit met groot materieel, de Metz-ladder inclusief. Toen de brandweer arriveerde, kwamen er grote, zwarte rookwolken uit de winkel, waarin het één laaiende vuurzee bleek te zijn.

Compliment

De brandweer doofde eerst de vlammenzee in de winkel en concentreerde hierna haar aandacht op het bovenhuis, dat ook in brand was geraakt. De vlammen sloegen uit het dak en met man en macht ging men aan het werk om het vuur te beteugelen. Aangezien het perceel van de heer Wierts geen achteruitgang heeft, was de brandweer genoodzaakt de slangen door het pand van de heer Mozes en door lunchroom Monopole te leggen. Van vier zijden werd het vuur ingesloten. Op de daken van de belendende percelen stonden spuitgasten en ook op de Metz-ladder. Pas na ruim een uur hard werken kon gezegd worden dat men de brand meester was.

De brandweer verdient zeker een compliment voor haar doortastend optreden. Hierdoor werd voorkomen dat de vuurhaard zich verder uitbreidde, hetgeen in dit oude gedeelte van Zutphen stellig zeer ernstige gevolgen zou hebben gehad. Nu liepen de naastgelegen percelen, dat van bakker Jansen en dat waarin lunchroom Monopole is gevestigd, slechts waterschade op.

Gemeente Zutphen kan bevaarbaarheid IJssel geenszins bevorderen

15 december 1962 – ‘Een blijvende en afdoende verbetering van de bevaarbaarheid van de IJssel hangt samen met de uitvoering van de Deltawerken en met voorzieningen met betrekking tot de beheersing van de waterstand van Rijn en Lek. Pas wanneer deze werken tot stand zullen zijn gebracht, zal de verbetering van de IJssel aan de orde komen. Van gemeentewege kan hierop geen enkele invloed worden uitgeoefend: de situatie in het stroomgebied van de IJssel is bij de betrokken autoriteiten volledig bekend.’

Dit zeggen B & W in hun memorie van antwoord inzake de gemeentebegroting voor 1963 n.a.v. de desbetreffende vragen. Over de vervuiling van het IJsselwater wordt opgemerkt: ‘De oorzaken van deze verontreiniging liggen in hoofdzaak in Duitsland. Het is duidelijk dat wij – afgezien van de t.z.t. te bouwen rioolwaterzuiveringsinstallatie – niets kunnen doen om verbetering te bevorderen.’

Bescherming tegen hoogwater

Een vraag naar de bescherming van de binnenstad tegen mogelijke hoogwaterstanden van de IJssel en naar de beveiliging tegen wateroverlast van het industrieterrein en het Hovense tuindersgebied, gaf B & W het volgende antwoord in de pen: ‘De werken van de Baakse Overlaat waarborgen voor het er achter gelegen gebied bescherming bij waterstanden tot 9,50 m + NAP. Door de directie van de Provinciale Waterstaat wordt een plan uitgewerkt voor de hoogwaterkering tussen de IJsselbrug en de Zuiderhaven. Tot dusver hebben wij aan deze plannen nog geen uitvoering kunnen geven.

Het tuindersgebied in de Hoven is door de aanleg van een nooddijk ter hoogte van de

Voorsterklei beveiligd bij waterstanden tot een maximum van 8,80 m boven NAP. De definitieve verbetering van de beveiliging van het tuindersgebied behoort tot de taak van het polderdistrict Brummen-Voorst.

Zutphenaar redt twee kinderen

17 december 1962 – Vanmorgen heeft de machinevoerder van de betonfabriek ‘De Hoop’, de heer J. Sloof, twee jonge kinderen van de verdrinkingsdood gered.

Het driejarig zoontje van de familie Veerkamp uit de Appelstraat en zijn evenoude vriendje, een zoontje van de familie Spannenburg, kwamen tijdens hun spel in het water bij de Linie van Hooff terecht. De heer Sloof, die een vrije morgen had, hoorde de kinderen gillen. Hij sprong te water en redde ze.

Thieme schenkt 10 mille voor open boekerij

29 december 1962 – Op 1 januari a.s. is het honderd jaar geleden dat de heer C. Schillemans de uitgeverij, drukkerij en binderij overnam van de heer W. Thieme. Ter gelegenheid van dit eeuwfeest heeft de directie van W.J. Thieme & Cie NV tien mille geschenken aan het bestuur van Zutphens Openbare Leeszaal en Bibliotheek, voor het inrichten van een open boekerij.

Vrijdagochtend hebben de directeuren van W.J. Thieme & Cie, de heren Schillemans, in tegenwoordigheid van de Zutphense wethouders, een aantal bestuursleden en de directeur van de OLB, ten stadhuize een cheque ten bedrage van tienduizend gulden overhandigd aan burgemeester S. de Jong, die voorzitter is van de leeszaal.

Kozakken

Het was mr. C. Schillemans die memoreerde hoe zijn grootvader destijds de uitgeverij en drukkerij Thieme overnam, wat voor de familie Schillemans aanleiding werd zich in Zutphen te vestigen. Voor wat de familie van zijn grootmoeders kant betrof, deze heeft reeds veel langer domicilie in de Gravenstad, want mr. Schillemans herinnerde zich nog een ooggetuigenverslag van zijn grootmoeder, die ‘de kozakken over de trappen van de Wijnhuistoren had zien klimmen’.

De band tussen Zutphen en Thieme NV werd door de directeur hecht en sterk genoemd. Het bedrijf meende dan ook ter gelegenheid van het eeuwfeest iets in het algemeen belang van de plaats van vestiging te moeten doen. Daarbij had men gezocht naar een instelling die veel met ‘het boek’ te maken had. Uiteindelijk werd besloten een bijdrage te leveren aan de Openbare Leeszaal en Bibliotheek en wel speciaal voor de inrichting van de open boekerij, waartoe reeds geruime tijd plannen bestaan.

Thiemezaal

De heer De Jong zei de geste van Thieme uiteraard zeer op prijs te stellen. ‘Thieme en Zutphen zitten echt vast aan elkaar; Thieme-Zutphen was voor mij als oud-onderwijsman al vroeg een begrip.’ De heer De Jong stelde voor ervoor te zorgen dat de gift van Thieme zichtbaar zou blijven. En wel door de uitleenzaal *Thiemezaal* te noemen, en die naam ook op de een of andere manier goed te laten uitkomen. Geen enkel bestuurslid maakte daartegen bezwaar, waarop de heer De Jong – voordat hij de cheque aan de penningmeester overhandigde – nog zei: ‘Op die manier zullen wij deze vorstelijke gift vereeuwigen, ook al is dat wel een erg zwaar woord.’